

ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริม
ความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2

Effectiveness of Health Education Program using Participatory Learning
Process for Health Literacy Development on Physical Violent
Prevention of Secondary School Students of Saraburi Primary
Educational Service Area Office 2

ศรีสุดา พรหมภักดี* กรัณชรัตน์ บุญช่วยธนาสิทธิ์** และ ประเสริฐศักดิ์ กายนาคา**

Srisuda Prompukdee Karunthara Boonchuaythanasit and Prasertsak Kainakha

* สาขาวิชาสุขศึกษา (ภาคพิเศษ) ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมี
วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุข
ศึกษาโดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้าง
เสริมความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความ
รุนแรงทางด้านร่างกาย และพฤติกรรมการป้องกัน
ความรุนแรงทางด้านร่างกาย ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 กลุ่มตัวอย่างใน
การวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ทำการสุ่มอย่างง่าย ได้
กลุ่มทดลอง จำนวน 56 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ
จำนวน 53 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสุขศึกษา
โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความ
รอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรง
ทางด้านร่างกายที่ผู้วิจัยจัดให้ เป็นเวลา 4 สัปดาห์
ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบได้รับการเรียนการสอนในสาระ
การเรียนรู้สุขศึกษาและ พลศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาของโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้
แบบสอบถามก่อนและหลังการทดลอง ทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน Paired Sample t-test และ
Independent t-test

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่ม
ทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับ
การป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย และ

พฤติกรรมการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย
สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
การสร้างเสริมความรอบรู้ทางสุขภาพ การป้องกัน
ความรุนแรงทางด้านร่างกาย

Abstract

The purpose of this quasi-experimental
research aimed to study effectiveness of health
education program using participatory learning
health literacy development on physical violent
prevention of secondary school students of
Saraburi Primary Educational Service Area
Office 2. The samples of this study were Matayomsuksa
3 of Saraburi Primary Educational Service Area
Office 2. Fifty six and fifty three students were
randomly assigned to the experimental and
control groups respectively. The experimental
group participated in 4 weeks health education
program to develop physical violent prevention
literacy using participatory learning process. The
comparison group participated in regular health
education class. Questionnaire was used as an
instrument in this study. Data was collected at
before and after implementing the program.
Mean, standard deviation, paired sample t-test
and independent t-test were used to analyze
the data.

The study results showed that after participating in the health education program, the experimental group had higher scores on physical violent prevention literacy and violent prevention behavior than before participate in the program and than those in the control group at a .05 statistical significant level.

Keywords: Participatory Learning Process Health Literacy Development Physical Violent Prevention

ความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ความเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สามารถเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารได้ทั่วโลก ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านวัฒนธรรม ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในครอบครัวและสังคม พบว่ามีหลายสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาสังคม ซึ่งปัญหาที่ทุกประเทศทั่วโลกกำลังประสบอยู่ในตอนนี้คือปัญหาความรุนแรง ที่ได้เกิดขึ้นทุกส่วนของโลก ในประเทศไทยจากสถิติของกรมสุขภาพจิต พบว่าในปี 2557 เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ถึงร้อยละ 26 โดยมีข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงของเด็กและวัยรุ่น รวม 29,238 ครั้ง ในกลุ่มวัยรุ่นมีการเกิดความรุนแรงมากที่สุด ซึ่งกลุ่มอายุดังกล่าวกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น ในการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความรุนแรงในเด็กและวัยรุ่นขยายเพิ่ม โดยการส่งเสริมให้เด็กเกิดองค์ความรู้หรือเกิดความตระหนักในการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์เดิม มีการสะท้อนความคิดและการอภิปราย แสดงความคิดเห็น การประยุกต์แนวคิดให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบันและบริบทของพื้นที่อาศัยอยู่ การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้เป็นไปตามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการพัฒนาความรู้ทางด้านสุขภาพ (Health Literacy) ซึ่งเป็นการพัฒนาสามารถของบุคคลในการเข้าถึง เข้าใจการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ การสื่อสาร การตัดสินใจ การจัดการตนเอง และ

การรู้เท่าทันสื่อ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ทางสุขภาพเพื่อให้ตอบรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ก้าวหน้าไป พร้อมทั้งจะรับมือและสามารถปรับตัวให้มีพฤติกรรมสุขภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทั้งนี้จังหวัดสระบุรีเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก ทำให้มีการอพยพเข้ามาทำงานของคนต่างถิ่น ส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาทำงาน ส่งผลให้มีโอกาสเกิดการใช้ความรุนแรงทางด้านร่างกายและมีโอกาสเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ตามมาด้วย ซึ่งผลการสำรวจสถานการณ์ความรุนแรงในภาพรวม 76 จังหวัด Social Warning and Alarm Center (2013) รายงานว่าในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาจังหวัดสระบุรีติด 1 ใน 10 เป็นจังหวัดที่มีผู้ที่เคยถูกกระทำความรุนแรงทางด้านร่างกาย จิตใจ และทางเพศ จากบุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่นที่รู้จักมากที่สุดของประเทศ จากสถานการณ์ความรุนแรงดังกล่าว และเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าวัยรุ่นที่จังหวัดสระบุรีมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาความรุนแรงทางด้านร่างกาย จึงควรได้รับการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพ และความรู้ทางสุขภาพโดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันช่วงวัยต่อไปของชีวิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายและพฤติกรรมป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความรู้ทางสุขภาพ ภายในกลุ่มทดลอง และภายในกลุ่มเปรียบเทียบ
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายและพฤติกรรมป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความรู้ทางสุขภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย ที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในระดับชั้นอื่น

2. ผลจากการจัดโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายสามารถนำไปใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง

3. ได้แนวทางในการพัฒนาโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรอบรู้ทางสุขภาพในแก้ปัญหาสุขภาพลักษณะอื่น ๆ

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบ Pretest-Posttest Two Groups Comparison Design โดยแบ่งกลุ่มที่ทำการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง (Experimental Group) และกลุ่มเปรียบเทียบ (Comparison Group) โดยกลุ่มทดลองเป็นนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษา โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กลุ่มเปรียบเทียบได้รับการเรียนสุขศึกษาแบบปกติตามหลักสูตรของโรงเรียน ซึ่งในสาระการเรียนรู้ที่ 5 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในอำเภอแก่งคอย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 12 โรงเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 394 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในอำเภอแก่งคอย โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังนี้

1. การคัดเลือกนักเรียน กลุ่มทดลองจำนวน 1 โรงเรียน และกลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 1 โรงเรียน จากทั้งหมด 12 โรงเรียน โดยสอบถามตามความสมัครใจในการเข้าร่วม ซึ่งมีโรงเรียนที่สมัครใจเข้าร่วม 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดป่าไผ่ โรงเรียนอนุบาลทับทวน และโรงเรียนชุมชนนิคมทับทวนสงเคราะห์ 1 จากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบโดยการจับฉลาก ได้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดป่าไผ่ มีนักเรียนในระดับชั้นจำนวน 56 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนนิคมทับทวนสงเคราะห์ 1 มีนักเรียนในระดับชั้น จำนวน 53 คน

2. สุ่มนักเรียนโดยการจับฉลากเลือกกลุ่ม ได้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดป่าไผ่ เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนนิคมทับทวนสงเคราะห์ 1 เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 109 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมสุขศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และอธิบายขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง พร้อมกับเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง (Pre-test) โดยมีแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน แบบสอบถามความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย และแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย ให้กับกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนจัดโปรแกรมสุขศึกษา 1 สัปดาห์ หลังจากนั้นในสัปดาห์ต่อมา เริ่มดำเนินการให้โปรแกรมสุขศึกษาในกลุ่มทดลอง ใช้ระยะเวลาทั้งหมด 4 สัปดาห์ โดยจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 120 นาที โดยโปรแกรมสุขศึกษาโดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายด้วยวิธีการทางสุขศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ของแบบสอบถามความรอบรู้ทางด้านสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย ได้เท่ากับ .769 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน เป็นแบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลทั่วไปของนักเรียนซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 5 ข้อ เกี่ยวกับ เพศ เกรดเฉลี่ย สภาพครอบครัว และประสบการณ์เกี่ยวกับความรุนแรง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดความรุนแรง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรอบรู้ทางสุขภาพ เกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย แบ่งออกเป็น 6 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ทักษะความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 ทักษะการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 ทักษะการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 ทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 5 ทักษะการจัดการตนเองเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 6 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย จำนวน 22 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนด

ระดับความเชื่อมั่นในการทดสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 และมีสถิติที่ใช้วิเคราะห์รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. นำคะแนนเฉลี่ยในเรื่องความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายมาเปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ Paired-samples t-test แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. นำคะแนนเฉลี่ยในเรื่องความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย มาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ โดยใช้สถิติ Independent-samples t-test แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4. นำคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายมาเปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ Paired-samples t-test แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5. นำคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย มาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ โดยใช้สถิติ Independent-samples t-test แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีเกรดเฉลี่ยส่วนใหญ่ที่ระดับ 2.00-2.99 สถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่บิดามารดาอาศัยอยู่ร่วมกัน ในชีวิตที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยถูกทำโทษโดยการตี หรือกระทำอย่างอื่นที่ใช้กำลังทำร้ายร่างกาย และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยใช้ความรุนแรงทางด้านร่างกายใน 6 เดือนที่ผ่านมา

2. ความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย

2.1 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายก่อนการทดลองและหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้ ภายหลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย สูงกว่าก่อนทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรอบรู้ทางสุขภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้ ภายหลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย ต่ำกว่านักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย

3.1 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้ ภายหลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย สูงกว่าก่อนทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายก่อนการทดลองและหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้ ภายหลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย ต่ำกว่านักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมสุขศึกษาโดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 6 ด้านคือ ทักษะความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการเข้าถึงข้อมูล ทักษะการ

สื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการจัดการตนเอง และทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สามารถทำให้นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาในครั้งนี้มีระดับคะแนนเฉลี่ยความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายสูงขึ้น จึงควรนำโปรแกรมสุขศึกษาไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษากับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ เช่น การจัดโปรแกรมสุขศึกษาในช่วงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือในช่วงลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในเรื่อง การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เด็กติดเกม หรือเรื่องที่ส่งผลให้เกิดโอกาสการใช้ความรุนแรงทั้งในด้านร่างกาย ด้านวาจา และด้านสังคม

2. จากผลวิจัยโปรแกรมสุขศึกษาโดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย พบว่า การใช้กลวิธีสุขศึกษาในลักษณะกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่นักเรียนเคยมี ประกอบกับการใช้สื่อต่างๆ และข่าวสารจากเหตุการณ์ปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายได้ดีขึ้น ดังนั้นจึงควรนำกิจกรรมสุขศึกษาในรูปแบบนี้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนสุขศึกษาในเรื่องอื่นๆ

3. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะทั้ง 6 ด้านของความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย พบว่า ในด้านทักษะการสื่อสาร ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนในระดับดี จำนวนน้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นจึงควรมีการเน้นจัดการเรียนรู้ในด้านนี้ด้วยวิธีการสอนทางสุขภาพที่หลากหลาย หรือมีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะการสื่อสารข้อมูล ให้นำสนใจมากขึ้น เช่น ให้นักเรียนรณรงค์หรือเผยแพร่การป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายร่วมกับครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนและครอบครัวมีส่วนร่วมในการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกายเพื่อแก้ปัญหาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบโปรแกรมสุขศึกษาโดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความรอบรู้ทางสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกัน

ความรุนแรงทางด้านร่างกายเฉพาะในห้องเรียน และไม่ได้ติดตามผลภายหลังการทดลองในระยะยาว ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการพัฒนาแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมถึงการติดตามผลระยะยาว

2. กิจกรรมในสัปดาห์ที่ 3 คือ กิจกรรม “รักดี หามจั่ว รักชั่วห้ามเสา” เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนร่วมอภิปรายในกลุ่มการตัดสินใจในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการตัดสินใจที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลให้คะแนนในกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมสุขศึกษาครั้งนี้มีคะแนนด้านทักษะการตัดสินใจดีขึ้นกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมลักษณะนี้ในแผนการเรียนรู้ในสัปดาห์อื่นๆ ด้วย เพื่อให้คะแนนเฉลี่ยในด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น

3. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ได้ออกแบบกิจกรรมและทำการทดลองเฉพาะในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเน้นความรอบรู้ทางสุขภาพขั้นพื้นฐาน ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น เช่น คนในครอบครัว ชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มระดับความฉลาดทางสุขภาพที่ผู้เรียนควรได้รับ

4. ควรศึกษา พัฒนาและทดลองประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อพัฒนาความรอบรู้ทางสุขภาพในการส่งเสริมสุขภาพในด้านอื่น นอกเหนือจากด้านการป้องกันความรุนแรงทางด้านร่างกาย เช่น ด้านยาเสพติด ด้านการจัดการกับอารมณ์ การใช้ทักษะชีวิตเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความรุนแรง

5. ควรมีการวิจัยศึกษาความรอบรู้ทางสุขภาพในกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ไม่ใช่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากในปัจจุบันยังมีการใช้ความรุนแรงทางด้านร่างกายในคนทุกกลุ่มอายุ

References

Akom, T. (2013). *Effectiveness of Health Education Program for Health Literacy Development on Narcotics for Pratomsuksa Six Students of Kasetsart University Laboratory School, Center of Educational Research and*

Development.. Master's thesis of Health Education. Bangkok: Kasetsart University. [In Thai]

Best, J. (1977). *Research in Education*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.

Duangkamon, J. (2012). *Effectiveness of Health Education Program for Nutrition Literacy Development on Food-Based Dietary Guideline and Nutrition Flag of Secondary School Students*. Master's thesis of Health Education. Bangkok: Kasetsart University. [in Thai]

Health Education Division, Department of Health Service Support. (2011). *Health Intelligence*. Bangkok: Samjareanpanit. [in Thai]

Kidanan, M. (2005). *Communications Technology for Education*. Bangkok: Chulalongkorn University Book Center. [in Thai]

Ministry of Education. (2008). *Basic Education Curriculum 2008*. Bangkok: Kurusapa Ladprao Publishing. [in Thai]

Napaporn, S. (2008). *Effect of Participatory Learning Life Skill Development on Life Skills toward Physical Violent Prevention Among Secondary School Students*. Bangkok: Master's thesis. Mahidon University. [in Thai]

Nutbeam, D. (2008). *The evolving concept of health literacy. Social Science and Medicine*, 67, 2072-2078.

One Stop Service Center, Ministry of public health. (2014). *Violence against women and children in Thailand*. Agricultural cooperative printing demonstrations of Thai co., Ltd. Bangkok. [in Thai]

- Salee, P. (2003). *The influence of the media on the behavior of controversy vocational students: a study break open controversy among students in institutions of technical colleges*. Department of Vocational Education 1-2 Bangkok: Master's thesis. Thammasat University. [in Thai]
- Siriphin, I. (2014). *The relationship between the media's influence on violent behavior of children and youth in Bangkok*. Bangkok: Faculty of Management Science of Suan Dusit University. [in Thai]
- Vaughan, T. (2004). *Multimedia Making it work*. 6th ed. McGraw-Hill, Columbus.
- Weraphon, J. (2002). The controversy provoked student enrollments in Bangkok. Bangkok: Master's thesis. Krirk University. [in Thai]
- World Health Organization. (1998). *Health Promotion*. WHO Publications, Geneva.
- _____. (2002). World on violence and health. World Health Organization: summary, Geneva.
- Zarcadoolas, C., A. Pleasant & Greer, D.S. 2005. Understanding health literacy: an expanded model. *Health Promotion International*, 20(2), 195-203.